

Pràctica Clínica Assistencial IV

Codi: 104073

Crèdits: 33

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	6	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Ramón Miralles Basseda

Correu electrònic: Ramon.Miralles@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És aconsellable que els estudiants no tinguin cap assignatura dels cursos anteriors pendent d'aprovar. En el cas de l'especialitat mèdica, l'alumne haurà d'escollir-ne una de la que tingui l'assignatura troncal aprovada.

És convenient haver assolit coneixements suficients en:

- Bioestadística
- Bioètica i comunicació Epidemiologia
- Fisiopatologia i semiologia clínica Patologia quirúrgica.
- Patologia mèdica Farmacologia clínica
- Coneixement d'una tercera llengua, preferentment l'anglès.

Si no s'ha superat les següents assignatures hauria de ser incompatible : Fisiologia Mèdica I i II. Anatomia Humana: Esplacnologia. Psicologia Mèdica. Anatomia Humana: Neuroanatomia. Patologia Estructural i Molecular. Farmacologia General. Fisiopatologia i Semiologia Clínica. Epidemiologia. Bases de la Cirurgia Clínica. Pediatria. Obstetrícia i Ginecologia. Psiquiatria.

L'estudiant adquirirà el compromís de preservar la confidencialitat i secret professional de les dades que pugui tenir accés per raó dels aprenentatges als serveis assistencials. També en mantenir una actitud d'ètica professional en totes les seves accions.

Objectius

L'assignatura correspon al darrer any del Grau de Medicina (6è curs), un cop l'estudiant ja coneix els fonaments científics de la medicina i les diferents patologies mèdiques i quirúrgiques.

L'objectiu general és que l'estudiant consolidi els anteriors coneixements i assolixi les habilitats clíniques, comunicatives i de cerca i maneig de la informació científica pertinents per poder:

- Reconèixer els problemes de salut bàsics i fer propostes raonades per la solució dels mateixos, utilitzant les fonts d'informació clínica i biomèdica adients, interpretant de manera científica els resultats obtinguts

- Comunicar-se amb altres professionals de la salut, amb els pacients i els seus familiars, de manera clara i efectiva
- Actualitzar els coneixements de manera autònoma.

Per això haurà de saber:

- Elaborar una historia clínica de manera estructurada Fer una exploració física completa
- Elaborar un diagnòstic diferencial raonat Formular una hipòtesi diagnòstica
- Justificar les proves diagnòstiques de laboratori, d'imatge o d'altres, que cal demanar Interpretar correctament els resultats obtinguts amb les mateixes
- Proposar un tractament adequat Informar al pacient i familiars Redactar un informe explicatiu
- Utilitzar les TICs per accedir a les bases de dades clíniques i biomèdiques, obtenir l'informació pertinent i comunicar-se

Competències

- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant oral com escrita, amb els pacients, els familiars i acompanyants, per facilitar-los la presa de decisió, el consentiment informat i el compliment de les prescripcions.
- Demostrar que coneix les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Demostrar una experiència clínica adequada en institucions hospitalàries, centres de salut o altres institucions sanitàries, sota supervisió, així com coneixements bàsics de gestió clínica centrada en el pacient i utilització adequada de proves, medicaments i altres recursos del sistema sanitari.
- Desenvolupar la pràctica professional amb respecte a l'autonomia del pacient, a les seves creences i cultura, amb respecte a altres professionals de la salut, demostrant habilitats de treball en equip.
- Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent sobre els problemes que afligeixen al malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capaci per dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, acompanyants, metges i altres professionals sanitaris.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Mantenir i utilitzar els registres amb informació del pacient per a la posterior anàlisi, preservant la confidencialitat de les dades.
- Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

Resultats d'aprenentatge

1. Accedir de forma real als protocols assistencials de les diferents entitats que conformen el conjunt de la patologia.
2. Analitzar els registres mèdics de manera sistemàtica.
3. Analitzar les limitacions que hi ha en la interpretació de la conducta mitjançant la comunicació no verbal.
4. Aplicar els coneixements teòrics de la patologia que s'han adquirit durant el grau a la pràctica clínica.
5. Aplicar els elements essencials de la bioètica (drets del pacient, obligacions del metge).
6. Col·laborar en maniobres clíniques i quirúrgiques simples que s'hagin practicat amb simuladors sota supervisió.
7. Comunicar-se adequadament amb el pacient i els seus familiars.
8. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
9. Consultar adequadament i mantenir en ordre els registres d'informació del pacient.
10. Conèixer els elements bàsics de la comunicació de resultats de la recerca clínica.

11. Descriure correctament els criteris d'hospitalització.
12. Descriure el procés de comunicació i el seu efecte sobre la relació professional-pacient.
13. Detectar emocions a través de la comunicació no verbal en un context de relació professional sanitari-pacient.
14. Detectar formes de relació entre la conducta verbal i la no verbal en un context de relació sanitari-pacient.
15. Distingir els diversos components de la comunicació no verbal en un context de relació professional sanitari-pacient.
16. Distingir emocions bàsiques en pacients d'atenció primària a través de la interacció entre els diversos components no verbals.
17. Explicar els elements a tenir en compte per valorar el paper del pacient en la presa de decisions respecte a la seva salut i respecte a l'assistència mèdica que rep als CAP.
18. Fer una anamnesi i exploració física completa per aparells i sistemes en adults i nens.
19. Identificar el paper de l'atenció primària en el sistema sanitari.
20. Identificar els elements bàsics de l'entrevista metge-pacient en un entorn propi d'alta accessibilitat i presència, amb atenció longitudinal.
21. Identificar l'estructura, l'organització i els recursos de l'atenció primària i els diferents components de l'EAP.
22. Identificar les formes de presentació dels diferents processos patològics.
23. Identificar les normes bàsiques de la farmacoteràpia en adults i nens.
24. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
25. Observar l'actitud terapèutica, el curs evolutiu i la seva prevenció en els casos que sigui possible.
26. Participar activament en les tasques assistencials, fent històries clíniques, sol·licitant estudis complementaris (laboratori, tècniques d'imatge) quan sigui necessari i ajudin a orientar la història clínica.
27. Participar en les discussions per solucionar els problemes clínics plantejats.
28. Redactar ordres mèdiques, informes de consulta i assistència, comunicats oficials i certificats.
29. Redactar una història clínica completa de manera sistematitzada.
30. Respectar la participació del pacient en les decisions sobre el procés de salut i malaltia.
31. Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
32. Utilitzar el genograma com a instrument d'atenció familiar.
33. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

Continguts

Blocs distributius

- Rotacions per serveis mèdics (Medicina Interna i especialitat Mèdica) i quirúrgics hospitalaris (preferiblement per Traumatologia i Cirurgia General) i pels centres d'Atenció Primària
- Aula d'habilitats mèdiques i quirúrgiques Guàrdies
- Formació continuada ACOEs Sessions hospitalàries
- Aula Informàtica Conferències
- Com a part de la rotació, i en distribucions variables en funció de les possibilitats i necessitats de la rotació, l'alumne hauria de participar en:
- L'aula d'habilitats mèdiques i quirúrgiques
- Equips mèdics i quirúrgics, fer H. Clíniques, notes ingrés, establir els problemes d'un pacient i plantejar un diagnòstic diferencial
- La solució de problemes clínics, diagnòstics i terapèutics (bloc específic) Normes bàsiques de farmacoteràpia (bloc específic)
- La cerca d'informació clínica i biomèdica (bloc transversal) Desenvolupar habilitats comunicatives (bloc transversal)

Metodologia

Departament(s) responsable(s): Medicina i Cirurgia

Responsable de Facultat: Drs. V. Fonollosa (vfonollosa@vhebron.net) i Pere Rebasa (prebasa@tauli.cat)

Responsables UDH :

Responsables UDHSP

Medicina Interna	Montiel Dacosta, Jose Antonio jmontiel@santpau.cat
Primària	Gonzalez Saavedra, Maria Isabel 27467mgs@comb.es
Cirurgia General	Artigas Raventós, Vicens vartigas@santpau.cat

Responsables UDHVH

Medicina Interna	Roser Solans rsolans@vhebron.net
Primària	Xavier Mundet xavier.mundet@uab.cat
Cirurgia General	M. Armengol marmengol@vhebron.net

Responsables UDGTiP

Medicina Interna	ML. Pedro-Botet mlpbotet.germanstrias@gencat.cat
Primària	I. López ilopezl.bnm.ics@gencat.cat
Cirurgia General	Benjamín Oller benjamin.oller@uab.cat

Responsables UDHPT

Medicina Interna	R. Comet rcomet@tauli.cat
Primària	Dr. Rafael Azagra rafael.azagra@uab.cat
Cirurgia General	Pere Rebasa prebasa@tauli.cat

Cada Unitat Docent Hospitalària ajustarà en funció de les seves particularitats els diferents apartats que consten en aquesta guia.

Metodologia

Crèdits assignatura: 33 ECTS= 825 hores (33 crèdits x 25 hores)

PRÀCTICA CLÍNICA ASSISTENCIAL TOTAL 33 ECTS (825h)

70% DIRIGIDES (577,5h.)

192,5 h/matèria

- MI (96,25h) + E.Mèdica (96,25h.)
- CG Gene (96,25 h) + E. CG (96,25 h)
- Primària (192,5)

25% AUTÒNOMES (206,25 h)

68,75 h / matèria

- MI (34,7 h) + E. Mèdica (34,7 h)
- CG Gene (34,7 h) + E. CG (34,7 h)
- Primària (68,75 h)

5% AVALUACIÓ (41,25 h)

13,75h / matèria

- MI (6,87 h) + E. Mèdica (6,87 h)
- CG Gene (6,87 h) + E. CG (6,87 h)
- Primària (13,75 h)

Medicina Hospitalària: M.Interna (MI) + Especialitat Mèdica (EM)

ACTIVITATS DIRIGIDES 192,5 H

MI (96,25 h) + EM (96,25 h)

Rotacions (PCA)

MI (75 h) + EM (75 h) 5h x 5dx3 setm cada àrea

Sessions hospitalàries (PCA) 6 h

Tallers aprenentatge (PAUL) 14 h

Aula Habilitats (PLAB) 9h

Aula informàtica (PAUL) (Sessions Biblioteca) 4,5 h

Guàrdies (PCA) 7 h

Normes bàsiques Farmacoteràpia (SESP) 2h

ACTIVITATS AUTÒNOMES 68,75h

- Preparació contingut teòric ACOEs 26h
- Preparació contingut pràctic ACOEs 26h
- Preparació cas clínic M. Interna 12,3 h
- Lectura Protocols assistencials 4,75 h

AVALUACIÓ 13,75 h

Correcció diària

(H. Clínica / Notes ingrés)

MI (5,625 h) + EM (5,625 h)

Presentació oral cas clínic MI 0,5h

Part proporcional ACOEs 2h

Assistència Primària

ACTIVITATS DIRIGIDES 192,5 H

- Rotacions pel CAP (PCA) 180 h 6h x 5d x 6 setm
- Aquesta rotació inclou 6 h de sessions clíniques
- Guàrdies (PCA) 12,5 h

ACTIVITATS AUTÒNOMES 68,75h

- Preparació contingut teòric ACOEs 25h
- Preparació contingut pràctic ACOEs 25h
- Preparació cas clínic Primària 12 h
- Lectura Protocols assistencials 4,75 h
- Consulta bibliogràfica recomanada Multimèdia 2h

AVALUACIÓ 13,75 h

- Correcció diària (H. Clínica / Notes ingrés) 10,25 h
- Avaluació de competències tipus ACOE Primària 1h
- Presentació cas clínic Primària 0,5 h
- Part Proporcional ACOES 2h

Cirurgia: CIRURGIA GENERAL + ESPECIALITAT QUIRÚRGICA

ACTIVITATS DIRIGIDES 192,5 H

- Rotacions pel CAP (PCA) per Cir General (90 h) + Esp. Cir (90 h) (6h x 5d x 3 setm a cada mòdul)
- Aula habilitats (PLAB) 12,5 h

ACTIVITATS AUTÒNOMES 68,75h

- Lectura comprensiva de textos i articles + Estudi i realització d'esquemes 22,91 h
- Resum i assimilació conceptual de continguts 22,91 h
- Preparació presentacions i lliuraments 22,91 h

AVALUACIÓ 13,75 h

- Tallers aprenentatge i Aula habilitats 2,25 h
- Avaluació continuada de la rotació 9h
- Presentació oral cas clínic 30 min
- Part Proporcional ACOES 2h

CONTINGUT DE LES ACTIVITATS DIRIGIDES

Rotacions (PCA) : els alumnes rotaran per Medicina Interna i Especialitat Mèdica 5 hores al dia per 5 dies laborables i durant 3 setmanes a cada àrea i per Assistència Primària 6 hores al dia per 5 dies laborables i durant 6 setmanes. En el cas de Cirurgia, els alumnes rotaran 6 hores durant 5 dies laborables i durant 3 setmanes a cada àrea (Cirurgia General i Especialitat quirúrgica). Aquestes rotacions es faran preferiblement en horaris de matí. La rotació per A. Primària inclourà l'assistència de l'alumne a 6 h de sessions clíniques

Sessions clíniques (PCA): Els alumnes tindran obligació d'assistir a un total de 6 h de sessions clíniques durant la rotació per Medicina Interna i/o E. Mèdica.

Preparació per les ACOEs (PAUL): El responsable de l'assignatura (Practica Assistencial IV) de cada unitat docent organitzarà pràctiques d'aula (escenaris, simulacres,). En concret 14 h durant la rotació per Medicina Hospitalària.

Aula Informàtica (PAUL) per rebre sessions d'aprenentatge per "Cerca Bibliogràfica" de cara a una millor preparació i presentació dels casos clínics (4,5h).

Aprenentatge amb simuladors a l'aula d'habilitats (PLAB): els alumnes aprendran les habilitats quirúrgiques i mèdiques a l'aula d'habilitats amb simuladors. Aquesta dedicació es farà preferiblement en horari de tarda i es comptabilitzaran 9 hores per la part de Medicina Hospitalària i 12,5 per la part de Cirurgia.

Guàrdies(PCA): els alumnes faran un total de 7 hores de guàrdies mèdiques al llarg de la seva rotació per M. Interna i E. Mèdica i 2,08 h setmanals durant la rotació per la Primària.

Normes Bàsiques Farmacoteràpia(SESP): constarà de 2 hores, es faran al hospital, les donaran farmacòlegs i el contingut inclourà normes bàsiques de farmacoteràpia a la prescripció hospitalària i a la Primària

CONTINGUT ACTIVITATS AUTÒNOMES

- Preparació contingut teòric ACOEs (MI/Primària/Cirurgia general/COT)
- Preparació Contingut pràctic ACOEs(MI/Primària/Cirurgia general/COT)
- Preparació casos clínics (MI/Primària/Cirurgia general)
- Lectura Protocols Assistencials (MI/EM/Primària/Cirurgia)
- Consulta bibliogràfica recomanada Multimèdia (A. Primària)

Excepcionalment i segons criteri del professorat responsable, els recursos disponibles i la situació sanitària de cada moment a les diferents Unitats Docents, part dels continguts corresponents a les lliçons teòriques, pràctiques i seminaris podran ser impartits de forma presencial o virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNiques	535,5	21,42	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20,

ASSISTENCIALS (PCA)			21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
PRÀCTIQUES D'AULA (PAUL)	18,5	0,74	4, 5, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 24, 33
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	21,5	0,86	4, 6, 18, 22
SEMINARIS	2	0,08	8, 23
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS	46,91	1,88	4, 8, 10, 11, 18, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 33
ESTUDI PERSONAL	147,8	5,91	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	11,5	0,46	1, 24, 33

Avaluació

DESGLOSE AVALUACIÓ:

AVALUACIÓ TIPUS PRÀCTIC

M.Interna+E. Mèdica

20% de Nota final

Rotació 60%**

Presentació Cas Clínic 20%

Guàrdies 10%

Sessions hospitalàries 10%

Primària

20% de Nota final

Rotació 60%**

Mini-ACOE 20%

Presentació Cas Clínic 10%

Guàrdies 10%

Cirurgia

20% de Nota final

Rotació 70%**

Presentació cas clínic 30%

AVALUACIÓ ACOEs

ACOE

40% de Nota final

ACOE Pràctica 50%

ACOE Teòrica 50%

Assistència i Avaluació Aula Habilitats*

Formació continuada ACOEs*

Aula informàtica*

Normes bàsiques* farmacoteràpia

* Aquestes activitats s'avaluaràn sols per assistència i perquè l'alumne es pugui presentar al examen de les ACOEs serà obligatori que l'alumne hagi assistit a un mínim del 80% del contingut de cadascuna d'aquestes activitats o, de no complir aquesta condició, se li exigirà un treball sobre Farmacoteràpia/Informàtica d'acord amb el responsable de l'Assignatura.

**** Rotació:** Durant la rotació Hospitalària (àrea mèdica i quirúrgica) o al CAP, s'avaluaran les històries clíniques, notes d'ingrés, llistat de problemes, diagnòstics diferencials i altres activitats que el responsable d'àrea trobi oportú com pot ser el cas de la assistència a sessions clíniques/conferències hospitalàries.

Valoració	Notes*				
Assistència i puntualitat	1	2	3	4	5
Actitud	1	2	3	4	
Participació i integració	1	2	3		
Iniciativa	1	2			
Comunicació	1	2	3		

* l'alumne es considerarà Apte si assoleix una puntuació igual o superior a 11.

DEFINICIONS DE LES DIFERENTS DIMENSIONS

Assistència i puntualitat: es valorarà que els alumnes hagin assistit regularment a tots els dies de la rotació i que en cas d'absència hagin avisat.

Actitud: es valorarà que l'alumne estigui disposat a aprendre, que conegui i repassi els casos clínics, que es faci preguntes i es mostri positiu en l'aprenentatge.

Participació i integració: Es valorarà la responsabilitat del alumnes en les tasques que el tutor li demani, la capacitat de treball en equip i les opinions que aporti en una sessió o en altres activitats assistencials.

Iniciativa: Es valorarà si l'alumne té curiositat per aprendre, llegir els protocols del servei, les guies de diagnòstic i tractament.

Comunicació: Es valorar si l'alumne és capaç de sintetitzar i comunicar un cas clínic als companys del equip en una sessió clínica del servei

2.- Sessions Clíniques: Durant la rotació hospitalària per l'àrea mèdica i al CAP, s'avaluarà específicament l'assistència de l'alumne a sessions Clíniques i/o conferències.

3.- Aula Informàtica: Durant la rotació hospitalària per l'àrea mèdica, s'avaluarà l'assistència de l'alumne a 3 pràctiques d'aula a l'aula d'informàtica per aprendre a fer una cerca bibliogràfica i com citar una referència*.

4.- Guàrdies: Durant la rotació hospitalària per l'àrea mèdica i durant la rotació per A. Primària s'avaluarà l'assistència de l'alumne a les guardies hospitalàries i en el CAP, respectivament.

5.- Mini-ACOE: Durant la rotació hospitalària per A. Primària, s'avaluarà l'alumne mitjançant Mini-ACOE. Es defineixen dimensions per la realització i avaluació de la mini-ACOE

6.- Presentació Oral Casos Clínics: s'avaluarà presentació de cas clínic a les rotacions per: Interna, Primària i Cirurgia. Es defineixen dimensions per la presentació de cas clínic en Medicina Interna i en Cirurgia

7.- Aula habilitats (PLAB) (Medicina, Cirurgia general i Especialitat quirúrgica): s'avaluarà l'assistència de l'alumne a l'aula d'habilitats*

8.- Seminaris especialitzats (Medicina hospitalària): s'avaluarà l'assistència de l'alumne als seminaris especialitzats de Farmacoteràpia.*

9.- Pràctiques d'Aula: S'avaluarà l'assistència de l'alumne a les pràctiques d'Aula*

*Aquestes activitats s'avaluaràn sols per assistència i perquè l'alumne es pugui presentar al examen de les ACOEs. Serà obligatori que l'alumne hagi assistit a un mínim del 80% del contingut de cadascuna d'aquestes activitats o, de no complir aquesta condició, se li exigirà un treball sobre Farmacoteràpia/Informàtica d'acord amb el responsable de l'Assignatura.

A continuació es detalla en forma de taula, el pes de cadascuna de les activitats d'avaluació a la nota final i el temps que s'hi dedicarà a cadascuna d'elles i per cada àrea (Medicina hospitalària, Cirurgia General i especialitat quirúrgica i Assistència Primària), tenint en compte, que el 40 % de la nota final correspon a l'avaluació de les ACOEs. El 60% restant de la nota final correspondrà a un 20% de l'àrea específica de Cirurgia, a un 20 % de l'àrea específica d'Atenció Primària i a un 20% de l'àrea específica de Medicina.

Els estudiants que no realitzin les proves d'avaluació que es detallen anteriorment tant a l'Hospital/Centred'Assistència Primària com a les ACOES seran considerats com No avaluats exhaurint els drets a la matrícula de l'assignatura. Les situacions especials es valoraran individualment en una comissió que inclogui els responsables de les diferents àrees implicades en aquesta assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació de tipus pràctic: avaluació clínica objectiva estructurada (ACOE's)	40% de la nota final	8,25	0,33	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 33
Avaluació tipus Pràctic	60% de la nota final	33,04	1,32	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33

Bibliografia

GENERAL:

La recomanada a totes les assignatures cursades al llarg de la carrera.

ESPECÍFICA:

- Martin Zurro A., Cano J.F. Atención Primaria 6ª ed. Barcelona: Elseviere Ediciones; 2009
- SEMFyC. Guía de actuación en Atención Primaria. 3 ed. Barcelona: Semfyc ediciones; 2006
- Lo esencial en ECOE en Medicina y Cirugía. Banghu, A. Ed. Elsevier Mosby. Mayo 2010. ISBN: 978-84-8086-668-2

Recursos d'internet

<http://www.fisterra.com/>

<http://www.apaldia.com/>

<http://www.gencat.cat/ics/professionals/guies/>

Seminaris virtuals al campus virtual de l'assignatura P.Assistencial IV (Atenció Primària)